
MONOGRAFIE PRAWNICZE

JAWNOŚĆ
I JEJ OGRANICZENIA

Redaktor naukowy
GRAŻYNA SZPOR

TOM VI

STRUKTURA TAJEMNIC

AGNIESZKA GRYSZCZYŃSKA (red.)

2. WYDANIE

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

GRAŻYNA SZPOR (Redaktor naukowy) • JAWNOŚĆ I JEJ OGRANICZENIA

TOM VI
STRUKTURA TAJEMNIC

Pod redakcją
AGNIESZKI GRYSZCZYŃSKIEJ

Polecamy nasze publikacje z cyklu pod red. G. Szpor,
Jawność i jej ograniczenia:

Z. Cieślak (red. tomu)

TOM II. PODSTAWY AKSJOLOGICZNE

Z. Kmieciak (red. tomu)

TOM III. SKUTECZNOŚĆ REGULACJI

M. Jaškowska (red. tomu)

TOM IV. ZNACZENIE ORZECZNICTWA

A. Piskorz-Ryń (red. tomu)

TOM V. DOSTĘP I WYKORZYSTYWANIE

C. Martysz (red. tomu)

TOM VII. POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE

J. Gołaczyński (red. tomu)

TOM VIII. POSTĘPOWANIA SĄDOWE

B. Szmulik (red. tomu)

TOM IX. ZADANIA I KOMPETENCJE

J. Majewski (red. tomu)

TOM X. PRZECIWDZIAŁANIE PRZESTĘPCZOŚCI

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

JAWNOŚĆ I JEJ OGRANICZENIA

Redaktor naukowy
GRAŻYNA SZPOR

TOM VI

STRUKTURA TAJEMNIC

Pod redakcją
AGNIESZKI GRYSZCZYŃSKIEJ

2. WYDANIE

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

Wydawca: Natalia Adamczyk

Publikacja wydana w ramach projektu
Nr DOBR/0075/R/ID2/2013/03 realizowanego na rzecz
bezpieczeństwa i obronności państwa „Model regulacji jawności
i jej ograniczeń w demokratycznym państwie prawnym”
współfinansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Recenzja naukowa:
Prof. dr hab. Jerzy Korczak

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: KJS Katarzyna Słomka
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8818-2

ISBN e-book 978-83-255-8819-9

Spis treści

Table of Contents	IX
Autorzy	XIII
Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury	XXIII
Rozdział I. Podstawy prawne ograniczeń jawności w Polsce	1
§ 1. Wprowadzenie	1
§ 2. Jawność i jej ograniczenia – uwagi terminologiczne	3
§ 3. Ograniczenia jawności w prawie Unii Europejskiej	7
§ 4. Ograniczenia jawności w Konstytucji RP	12
§ 5. Podstawy prawne tajemnic	19
I. Informacje niejawne	19
II. Inne tajemnice	24
§ 6. Podstawy prawne ograniczeń jawności niebędących tajemnicami	28
§ 7. Ograniczenia jawności publicznych zasobów informacyjnych	32
I. Uwagi ogólne	32
II. Ochrona informacji niejawnych jako przesłanka ograniczająca dostęp do informacji publicznych	34
III. Ochrona innych tajemnic ustawowo chronionych jako przesłanka ograniczająca dostęp do informacji publicznych	36
IV. Tajemnica przedsiębiorcy jako przesłanka ograniczająca dostęp do informacji publicznych	37
V. Prywatność osoby fizycznej jako przesłanka ograniczająca dostęp do informacji publicznych	41
VI. Ograniczenia wynikające z odmiennych zasad i trybu dostępu do informacji publicznych	46
§ 8. Podsumowanie i wnioski	48
Rozdział II. Weryfikacja zgodności polskich ograniczeń jawności z Konwencją z Tromsø	51
§ 1. Wprowadzenie	51
§ 2. Ograniczenia dostępu do dokumentów urzędowych w Konwencji z Tromsø	55
I. Zasady ogólne	55

II. Interesy (wartości) ze względu, na które dostęp do dokumentów urzędowych może być ograniczony w Konwencji z Tromsø	56
III. Ważenie interesów w Konwencji z Tromsø	60
§ 3. Ocena zgodności postanowień Konstytucji RP odnoszących się do ograniczenia prawa do informacji ze standardami Konwencji z Tromsø	63
§ 4. Podsumowanie i wnioski	66
Rozdział III. Terminy, pojęcia, definicje jako kategorie podstawowe dla budowy słownika odnoszącego się do jawności i jej ograniczeń	69
§ 1. Wprowadzenie	69
I. Znaczenia wyrażen	70
§ 2. O definicjach – ogólnie	72
I. Definicje w prawie	75
§ 3. Problemy terminologiczne związane z konstytucyjnym prawem do ochrony danych osobowych	75
§ 4. Problemy terminologiczne związane z prawem do informacji publicznej	76
Rozdział IV. Kwestie terminologiczne jawności i jej ograniczeń z perspektywy prawnoporównawczej	79
§ 1. Wprowadzenie	79
§ 2. Systemowe założenia regulacji dotyczącej jawności i jej ograniczeń	80
§ 3. Systematyka ograniczeń prawa dostępu do informacji	90
§ 4. Testy szkody i interesu publicznego	99
§ 5. Zagadnienia ustrojowo-instytucjonalne	107
§ 6. Podsumowanie i wnioski	112
Rozdział V. Tajemnica w prawie rzymskim	117
§ 1. Wprowadzenie	117
§ 2. Normy prawne dotyczące tajemnicy	120
§ 3. Historia <i>Papiriusa</i> a tajemnica obrad senatu	121
§ 4. Zdolność dochowania tajemnicy	124
§ 5. Podsumowanie i wnioski	126
Rozdział VI. Podstawy prawne ograniczeń jawności we Włoszech	127
§ 1. Wprowadzenie	127
§ 2. Podstawy prawne ochrony tajemnic we Włoszech	129
§ 3. Klasyfikowanie informacji niejawnych	131
§ 4. Podsumowanie i wnioski	135
Rozdział VII. Struktura tajemnic w Niemczech	137
§ 1. Jawność, dostępność i tajemnica – zagadnienia terminologiczne	137
§ 2. Prawo ochrony tajemnic	143

§ 3. Sprawy niejawne	146
§ 4. Podsumowanie i wnioski	148
Rozdział VIII. Podstawy prawne ograniczeń jawności w USA	151
§ 1. Wprowadzenie	151
§ 2. Jawność i tajność informacji – aspekt historyczny	152
§ 3. Regulacja jawności w USA – aspekt politycznoprawny	156
§ 4. Tajemnice a postępowanie sądowe	158
§ 5. Podziały doktrynalne tajemnic	162
§ 6. Podsumowanie	163
Rozdział IX. Przepisy odnoszące się do informacji niejawnych w UE i NATO oraz ich implementacja do prawa polskiego	165
§ 1. Wprowadzenie	165
§ 2. Standard ochrony informacji NATO	169
§ 3. Ochrona informacji niejawnych w Unii Europejskiej	179
§ 4. Rozwiązania krajowe – uwarunkowania implementacji standardu NATO, struktura ustawy oraz ewolucja jej przepisów	189
§ 5. Studia przypadków	214
§ 6. Podsumowanie i wnioski	229
Rozdział X. Struktura regulacji ochrony informacji niejawnych	233
§ 1. Wprowadzenie	233
§ 2. Odesłania do regulacji ochrony informacji niejawnych	235
I. Konstrukcja odesłania	235
II. Wyraźne odesłania do ustawy o ochronie informacji niejawnych	237
III. Pośrednie odesłania do ustawy o ochronie informacji niejawnych	240
IV. <i>Quasi</i> -informacje niejawne. Kryterium celu objęcia ochroną ..	245
V. Zawody, funkcje, stanowiska związane z obowiązkiem ochrony informacji niejawnych	251
1. Obowiązek ochrony tajemnicy w ślubowaniu	251
2. Inne sposoby formułowania obowiązku zachowania tajemnicy	254
§ 3. Podsumowanie i wnioski	255
Rozdział XI. Obowiązek zachowania tajemnicy w świetle przepisów ustawy o ochronie danych osobowych	261
§ 1. Wprowadzenie	261
§ 2. Charakter tajemnicy określonej przepisami OchrDaneOsobU	262
§ 3. Zakres przedmiotowy tajemnicy	264
§ 4. Zakres podmiotowy tajemnicy	266
§ 5. Wyjątki od obowiązku zachowania tajemnicy	269

§ 6. Odpowiedzialność za naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy	270
§ 7. Podsumowanie i wnioski	272
Rozdział XII. Struktura regulacji tajemnic ustawowo chronionych	273
§ 1. Wprowadzenie	273
§ 2. Pojęcie tajemnicy	274
§ 3. Sposoby wprowadzenia obowiązku zachowania tajemnicy	278
§ 4. Wartości podlegające ochronie	292
§ 5. Sposób regulacji zakresu przedmiotowego tajemnic	298
§ 6. Podmioty zobowiązane do zachowania tajemnic i ich obowiązki	301
§ 7. Podmioty chronione tajemnicą i ich uprawnienia	307
§ 8. Okres utajnienia	308
§ 9. Formalna przesłanka utajnienia	311
§ 10. Sankcje karne za nieuprawnione ujawnienie informacji podlegających ochronie	319
§ 11. Podsumowanie i wnioski	323
Klasyfikacja podstaw prawnych obowiązku zachowania tajemnicy	329
§ 1. Informacje niejawne	329
§ 2. Tajemnice związane z wykonywaniem zawodów prawniczych, organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości	335
§ 3. Tajemnice związane z wykonywaniem zawodów medycznych	345
§ 4. Tajemnice związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	355
§ 5. Tajemnice w sektorach bankowości, ubezpieczeń i finansów	375
§ 6. Tajemnice skarbowe i celne	403
§ 7. Tajemnice związane z postępowaniami kontrolnymi	405
§ 8. Tajemnice związane z zatrudnieniem, pełnieniem funkcji lub służby	411
§ 9. Tajemnice naboru	417
§ 10. Tajemnice chroniące własność intelektualną	438
§ 11. Tajemnice związane z telekomunikacją i pocztą	439
§ 12. Inne	442
Klauzule ochrony informacji w wybranych państwach	457
Summary	463
Indeks rzeczowy	467

Table of Contents

Authors	XIII
List of abbreviations	XV
List of literature	XXIII
Chapter I. Legal grounds for restrictions on public disclosure in Poland	1
§ 1. Introduction	1
§ 2. Public disclosure and its restriction – terminological comments	3
§ 3. Restrictions on public disclosure in the European Union	7
§ 4. Restrictions on public disclosure in the Constitution of the Republic of Poland	12
§ 5. Legal grounds for secrecy	19
I. Classified information	19
II. Other secrets	24
§ 6. Legal grounds for restrictions on public disclosure other than secrecy	28
§ 7. Restrictions on access to public information resources	32
I. General comments	32
II. Protection of classified information as a condition which restricts access to public information	34
III. Protection of other statutorily protected secrets as a condition limiting access to public information	36
IV. Confidentiality of business information as a condition restricting access to public information	37
V. Personal privacy as a condition restricting access to public information.....	41
VI. Restrictions resulting from other principles and the procedure for obtaining access to public information	46
§ 8. Summary and conclusions	48
Chapter II. Verifying the compliance of the Polish restrictions on public disclosure with the requirements of the Tromsø Convention	51
§ 1. Introduction	51
§ 2. The restriction of access to official documents in the Tromsø Convention	55
I. General principles	55
II. Interests (values) capable of justifying restrictions on access to official information in the Tromsø Convention	56
	IX

Table of Contents

III. Balancing interests in the Tromsø Convention	60
§ 3. Assessing compliance of the Constitution of the Republic of Poland with the standards of the Tromsø Convention in the field of restrictions on the right to information	63
§ 4. Summary and conclusions	66
Chapter III. Terms, concepts, definitions as basic categories to build a dictionary referring to the public disclosure and the limits placed upon it	69
§ 1. Introduction	69
I. The meaning of expressions	70
§ 2. About definitions in general terms	72
I. Definitions <i>in law</i>	75
§ 3. Terminological issues related to the constitutional right to protect personal data	75
§ 4. Terminological issues related to the right to public information	76
Chapter IV. Terminological issues related to public disclosure and the limits placed upon it from the legal and comparative perspective	79
§ 1. Introduction	79
§ 2. Systemic assumptions of the regulation pertaining to the public disclosure and the limits placed upon it	80
§ 3. The systematics of the limits placed upon the right of access to information	90
§ 4. The tests of damage and public interest	99
§ 5. Constitutional and institutional issues	107
§ 6. Summary and conclusions	112
Chapter V. The secrecy in the Roman law	117
§ 1. Introduction	117
§ 2. Legal norms pertaining to secrecy	120
§ 3. The history of <i>Papyrus</i> and the secrecy of deliberations of the Senate .	121
§ 4. The ability to maintain secrecy	124
§ 5. Summary and conclusions	126
Chapter VI. Legal grounds for the limits placed upon public disclosure in Italy	127
§ 1. Introduction	127
§ 2. Legal grounds for the protection of secrecy in Italy	129
§ 3. The classification of confidential information	131
§ 4. Summary and conclusions	135
Chapter VII. The structure of secrets in Germany	137
§ 1. Public disclosure, availability and secrecy– terminological issues	137
§ 2. The law on protecting secrets	143

Table of Contents

§ 3. Classified information	146
§ 4. Summary and conclusions	148
Chapter VIII. Legal grounds for restrictions on public disclosure in the USA	151
§ 1. Introduction	151
§ 2. Public access to information and secrecy of information – the historical aspect	152
§ 3. The regulation of public disclosure in the USA – the political aspect ..	156
§ 4. Confidentiality and court proceedings	158
§ 5. The divisions of secrets according to type encountered in doctrine	162
§ 6. Summary and conclusions	163
Chapter IX. Provisions relating to classified information in the EU and NATO and their implementation into Polish law	165
§ 1. Introduction	165
§ 2. The NATO standard of information protection	169
§ 3. Protecting classified information in the European Union	179
§ 4. Domestic solutions – the conditions for the implementation of NATO standards, the structure of the implementing statute and the evolution of its provisions	189
§ 5. Case studies	214
§ 6. Summary and conclusions	229
Chapter X. The structure of the regulation on the protection of classified information	233
§ 1. Introduction	233
§ 2. Reference to the regulation on the protection of classified information	235
I. The structure of the reference	235
II. Explicit reference to the Act on the Protection of Classified Information	237
III. Indirect reference to the Act on the Protection of Classified Information	240
IV. <i>Quasi</i> -classified information - the criterion of the purpose of obtaining protection	245
V. Professions, functions and positions involving a duty to protect classified information	251
1. Oaths and the duty to uphold secrecy	251
2. Other ways of formulating a duty to maintain secrecy.....	254
§ 3. Summary and conclusions	255
Chapter XI. The duty of maintaining confidentiality under the Act on Personal Data Protection	261
§ 1. Introduction	261

Table of Contents

§ 2. The nature of confidentiality specified in the Act on Personal Data Protection	262
§ 3. Subjective scope of confidentiality	264
§ 4. Objective scope of confidentiality	266
§ 5. Exceptions to the duty to maintain confidentiality	269
§ 6. Liability for breach of the duty to maintain confidentiality	270
§ 7. Summary and conclusions	272
Chapter XII. The structure of the regulation of statutorily protected secrets.	273
§ 1. Introduction	273
§ 2. The concept of secrecy	274
§ 3. Methods of introducing a duty to maintain secrecy	278
§ 4. Values subject to protection	292
§ 5. The manner of regulating the subjective scope of secrecy	298
§ 6. Entities obliged to maintain secrecy and their duties	301
§ 7. Entities protected by secrecy and their rights	307
§ 8. The period of classification	308
§ 9. Formal conditions of classification	311
§ 10. Penal sanctions for unauthorized disclosure of information subject to protection	319
§ 11. Summary and conclusions	323
The classification of legal grounds giving rise to a duty to maintain secrecy	329
§ 1. Classified information	329
§ 2. Confidentiality related to the practicing of legal professions, the functions of prosecution authorities and the system of the administration of justice	335
§ 3. Confidentiality related to medical practice	345
§ 4. Confidentiality related to business activity	355
§ 5. Confidentiality in the sectors of banking, insurance and finance	375
§ 6. Fiscal and customs confidentiality	403
§ 7. Confidentiality related to control proceedings	405
§ 8. Secrecy related to employment, or the performance of a function or service	411
§ 9. Secrecy of recruitment	417
§ 10. Secrecy and the protection of intellectual property	438
§ 11. Confidentiality related to the telecommunications and the post	439
§ 12. Other issues	442
Information protection clauses in selected countries	457
Summary	463
Subject index	467

Autorzy

Mateusz Badowski – pracownik naukowy (wissenschaftlicher Mitarbeiter) w Europejskim Instytucie Nauki Prawa (ELSI) na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Osnabrück (Niemcy)

Prof. Giovanni Bianco – Wydział Prawa, Ekonomii i Środowiska, Uniwersytet w Bari

Dorota Chromicka – asystent, Katedra Prawa Informatycznego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, starszy asystent sędziego, Naczelny Sąd Administracyjny

Dr Ziemowit Cieślik – adiunkt, Katedra Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, naczelnik Wydziału Analiz Prawa Europejskiego i Międzynarodowego w Biurze Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu

Dr Karol Dobrzeńcki – adiunkt, Katedra Teorii Prawa i Państwa, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Prof. dr hab. Paweł Fajgielski – Kierownik Katedry Prawa Technologii Informatycznych i Komunikacyjnych, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Dr inż. Agnieszka Gryszczynska – adiunkt, Katedra Prawa Informatycznego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, prokurator Prokuratury Rejonowej w Pruszkowie del. do Prokuratury Okręgowej w Warszawie

Płk Kazimierz Mordaszewski – były zastępca Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, były szef placówki dyplomatycznej RP w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, akredytowany także w państwie Kataru, jako radca prawny prowadził w Warszawie kancelarię adwokacko-radcowską

Prof. dr hab. Mieczysław Omyła – Katedra Teorii i Filozofii Prawa, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Dr Agnieszka Piskorz-Ryń – adiunkt, Katedra Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Płk dr Piotr Potejko – doradca Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, wieloletni dyrektor Departamentu Ochrony Informacji Niejawnych i Centralnego Ośrodka Szkolenia ABW w Emowie, adiunkt, Zakład Bezpieczeństwa Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Uniwersytet Warszawski

Pplk Czesław Rybak – emerytowany funkcjonariusz kadry kierowniczej UOP/ABW, wieloletni Dyrektor Delegatury ABW w Opolu i Wrocławiu, Dyrektor Biura Kadr ABW

Prof. dr hab. Jan Zabłocki – Kierownik Katedry Prawa Rzymskiego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Prof. WSPoI dr hab. Sławomir Zalewski – Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, wiceprezes Europejskiego Stowarzyszenia Nauk o Bezpieczeństwie w kadencji 2012–2016

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

BazyDanychU	ustawa z 27.7.2001 r. o ochronie baz danych (Dz.U. z 2001 r. Nr 128, poz. 1402 ze zm.)
BGB	niemiecki kodeks cywilny z 18.8.1896 r. – <i>Bürgerliches Gesetzbuch</i> (BGBl. I 2002, s. 42 ze zm.)
BORU	ustawa z 16.3.2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 552 ze zm.)
BStatG	niemiecka ustawa statystyczna dla celów federalnych z 22.1.1987 r. – <i>Bundesstatistikgesetz</i> (BGBl. I 2016 r. s. 1768)
CBAU	ustawa z 9.6.2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1310)
DostępInfPublU	ustawa z 6.9.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2058 ze zm.)
DziałUbezpU	ustawa z 22.5.2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 950 ze zm.)
dyrektywa 2003/4	dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 28.1.2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG ((Dz.Urz. UE L z 2003 r. Nr 41, s. 26)
EKPC	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r., zmieniona następnie Protokołami Nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem Nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
GeoZG	niemiecka ustawa z 10.2.2009 r. o dostępie do elektronicznych danych przestrzennych – <i>Gesetz über den Zugang zu digitalen Geodaten</i> (BGBl. 2009 I, s. 278).
GG	niemiecka ustawa konstytucyjna z 23.5.1949 r. – <i>Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland</i> (BGBl. 2014 I, s. 2438)

Wykaz skrótów

GVG	niemiecka ustawa z 12.9.1950 r. o ustroju sądów powszechnych – <i>Gerichtsverfassungsgesetz</i> (BGBl. 1975 I, s. 1077).
HGB	niemiecki kodeks handlowy z 10.5.1897 r. – <i>Handelsgesetzbuch</i> (BGBl. I 2016, s. 1578)
IFG	niemiecka ustawa z 5.9.2005 r. regulująca dostęp do informacji Federacji – <i>Gesetz zur Regelung des Zugangs zu Informationen des Bundes</i> (BGBl. 2005 I, s. 2722).
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1137)
KomorSądU	ustawa z 29.8.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1138)
Konstytucja RP	ustawa z 2.4.1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
KontrSkarbU	ustawa z 28.1.1991 r. o kontroli skarbowej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 720 ze zm.)
Konwencja	Konwencja Rady Europy w sprawie Dostępu do Dokumentów Urzędowych przyjęta w Tromsø, otwarta do podpisu 18.6.2009 r.
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.)
KPP	Karta praw podstawowych Unii Europejskiej z 26.10.2012 r. (Dz.Urz. UE C z 2012 r. Nr 326, s. 391)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 790 ze zm.)
LekarzU	ustawa z 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 464 ze zm.)
MPPOiP	Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
NIKU	ustawa z 23.12.1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1096 ze zm.)

Wykaz skrótów

ObrInstrFinU	ustawa z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 94 ze zm.)
OchrDaneOsobU	ustawa z 29.8.1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 922)
OchrInfNiejawU	ustawa z 5.8.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1167)
OchrInfNiejawU z 1999 r.	ustawa z 22.1.1999 r. o ochronie informacji niejawnych (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631 ze zm.)
OrdPU	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2015 r. poz. 613 ze zm.)
PatG	niemiecka ustawa z 5.5.1936 r. o patentach – Patentgesetz (BGBl. 1981 I, s. 1)
PDPC	Powszechna Deklaracja Praw Człowieka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych 10.12.1948 r., Nowy Jork
PolicjaU	ustawa z 6.4.1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 355 ze zm.)
PPSA	ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 718 ze zm.)
PrAdw	ustawa z 26.5.1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 615 ze zm.)
PrAtom	ustawa z 29.11.2000 r. – Prawo atomowe (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1512 ze zm.)
PrAut	ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 666 ze zm.)
PracSamU	ustawa z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 902)
PracSądProkU	ustawa z 18.12.1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1241 ze zm.)
PracUrządU	ustawa z 16.9.1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 269 ze zm.)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 128 ze zm.)
ProkGenSP	ustawa z 8.7.2005 r. o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1313)
ProkU	ustawa z 20.6.1985 r. o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.)
PrNot	ustawa z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 164 ze zm.)
PrPoczt	ustawa z 23.11.2003 r. – Prawo pocztowe (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1113 ze zm.)

Wykaz skrótów

PrPras	ustawa z 26.1.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.)
PrProk	ustawa z 28.1.2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2016 r. poz. 177)
PrTel	ustawa z 16.7.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 243 ze zm.)
PrUSP	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 133 ze zm.)
PrWłasPrzemysł	ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 ze zm.)
PrZamPubl	ustawa z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2164 ze zm.)
RachU	ustawa z 29.9.1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1047)
RadPrU	ustawa z 6.7.1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 233)
RewidentU	ustawa z 7.5.2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1000.)
rozporządzenie Nr 2001/1049	rozporządzenie Nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z 30.5.2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.Urz. UE L Nr 145 z 31.5.2001 r., s. 43–48.)
RzeczPatentU	ustawa z 11.4.2001 r. o rzecznikach patentowych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 221)
SejmKomŚledU	ustawa z 21.1.1999 r. o sejmowej komisji śledczej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1024)
SKOKU	ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1450 ze zm.)
SłCelnąU	ustawa z 27.8.2009 r. o Służbie Celnej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 990 ze zm.)
SłWięzU	ustawa z 9.4.2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 713 ze zm.)
SKOKU	ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1450 ze zm.)
StatystykaU	ustawa z 29.6.1995 r. o statystyce publicznej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1068 ze zm.)

Wykaz skrótów

StGB	niemiecki kodeks karny z 15.5.1871 r. – <i>Strafgesetzbuch</i> (BGBl. I 2016 r. s. 1768)
StrażGminU	ustawa z 29.8.1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 706)
SubChemU	ustawa z 25.2.2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1203)
SÜG	niemiecka ustawa z 20.4.1994 r. o warunkach i postępowaniu w sprawie kontroli bezpieczeństwa federacji – <i>Gesetz über die Voraussetzungen und das Verfahren von Sicherheitsüberprüfungen des Bundes</i> (BGBl. 1994 I, s. 867).
SysOcenyZgU	ustawa z 30.8.2002 r. o systemie oceny zgodności (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 655 ze zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25.3.1957 r., wersja skonsolidowana (Dz.Ur. UE C z 2012 r. Nr 326, s. 1)
TRIPS	Porozumienie w sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej (Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143)
TUE	Traktat o Unii Europejskiej z 7.2.1992 r. (Dz.Ur. UE C z 1992 r. Nr 191, s. 1)
TWE	Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z 29.12.2006 r. (wersja skonsolidowana) (Dz.Ur. UE C 321E, s. 1)
UIG	niemiecka ustawa z 22.12.2004 r. o informacji w dziedzinie ochrony środowiska – <i>Umweltinformationsgesetz</i> (BGBl. 2014 I, s. 1643)
UWG	niemiecka ustawa z 3.7.2004 r. przeciw nieuczciwej konkurencji – <i>Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb</i> (BGBl. 2010 I, s. 254).
WykInfSektPublU	ustawa z 25.2.2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2016 r. poz. 352)
VIG	niemiecka ustawa z 5.11.2007 r. dla polepszenia informacji konsumenckich związanych ze zdrowiem – <i>Gesetz zur Verbesserung der gesundheitsbezogenen Verbraucherinformation</i> (BGBl. 2012 I, s. 2166, 2725).
VSA	niemieckie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 31.3.2006 r. w sprawie materialnej i organizacyjnej ochrony spraw niejawnych – <i>Allgemeine Verwaltungsvorschrift des Bundesministe-</i>